

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **B. S.**, bývajúcej v L., zastúpenej JUDr. M. F., advokátom so sídlom v L., proti žalovanej **K. K.**, bývajúcej v L., zastúpenej JUDr. A. C., advokátom so sídlom v L., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 4 C 10/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. októbra 2009 sp. zn. 14 Co 235/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. októbra 2009 sp. zn. 14 Co 235/2009 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom z 25. marca 2009 č.k. 4 C 10/2009-44 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z 10. februára 2002 uzatvorenej žalobkyňou (predávajúcou) a žalovanou (kupujúcou) ohľadom prevodu nehnuteľností v katastrálnom území K., ktoré sú v katastri nehnuteľností vedené na liste vlastníctva č. X. ako 2-izbový byt č. 3 na 1. poschodí bytového domu súp. č. X. spolu so zodpovedajúcim spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach, zariadeniach a pozemkoch. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobu zamietol z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu žalobkyne na ňou požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). K tomuto záveru dospel so zreteľom na § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. v znení účinnom do 14. októbra 2008, podľa ktorého sa právo k nehnuteľnosti, ktoré vzniklo rozhodnutím súdu do katastra nehnuteľností nezapíše, ak toto právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou. V danom prípade došlo k takejto ďalšej právnej zmene (následnému prevodu nehnuteľností), so zreteľom na ktorú sa žalovanou sledovaný výsledok konania (určenie neplatnosti kúpnej

zmluvy) nemôže prejavit' v zmene vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností. O povinnosti žalobkyne nahradiť žalovanej trovy konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 13. októbra 2009 sp. zn. 14 Co 235/2009 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny, i keď z iného dôvodu. Odvolací súd za rozhodujúce považoval to, že žalobkyňa sa v konaní nepodarilo preukázať pravdivosť jej tvrdenia, v zmysle ktorého je kúpna zmluva neplatná z dôvodu, že v nej prejavená vôľa bola iba simulovaná (predstieraná). V odvolacom konaní procesne úspešnej žalovanej nepriznal náhradu trov, lebo v lehote 3 dní od vyhlásenia rozsudku nevyčíslila trovy odvolacieho konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Žiadala rozsudky súdov oboch stupňov zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia videla v procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorý rozhodol bez nariadenia pojednávania na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pričom za rozhodujúce považoval dôvody, ktoré neboli dosiaľ súdom prvého stupňa posúdené. Dovolateľka preto v odvolacom konaní nemala žiadnu možnosť argumentácie vo vzťahu k týmto "novým" (iným) dôvodom rozhodnutia odvolacieho súdu. Namietala tiež, že konanie je postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom za podstatu tejto vady označila „rozkol“ v prejednaní veci na odvolacom súde (pozn.: jej právna vec bola vedená pod dvomi rôznymi spisovými značkami v dôsledku toho, že súd prvého stupňa nerozhodol o časti žaloby, ktorou sa domáhala určenia svojho vlastníctva). Dodala, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo súd prvého stupňa vyvodil svoj záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu z aplikácie § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností v tom znení, ktoré už v čase jeho rozhodovania nebolo platné a účinné, lebo s účinnosťou od 15. októbra 2008 bolo zmenené zákonom č. 384/2008 Z.z.; zo zmeneného ustanovenia už možno vyvodit' existenciu jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V ostatnej časti dovolania poukazovala na viaceré nedostatky v procese zisťovania skutkového stavu a na nesprávnosti a rozpory pri hodnotení vykonaných dôkazov.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobkyne nie je procesne prípustné. Rozhodnutie odvolacieho súdu je zákonné, vychádzajúce z dostatočne zisteného stavu a zodpovedajúceho materiálnej pravde. Na základe tohto navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie tiež prípustné proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Žalobkyňou napadnutý rozsudok nevykazuje znaky ani jedného z týchto rozsudkov. Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

Dovolací súd vzhľadom na argumentáciu dovolateľky a tiež so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. ďalej skúmal, či procesná prípustnosť dovolania nevyplýva z § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O.s.p. žalobkyňa nenamietala a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo.

So zreteľom na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zamerlal na posúdenie, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa dokazovaniu, podať opravný prostriedok a pod.). Podľa názoru dovolacieho súdu došlo v odvolacom konaní k takejto procesnej vade (§ 237 písm. f/ O.s.p.)

Súd prvého stupňa zamietol žalobu z dôvodu jej procesnej neprípustnosti danej nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobkyne na ňou požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.), teda z takého dôvodu, pri ktorom súd ani nemá pristúpiť k vecnému posúdeniu (ne)opodstatnenosti žaloby. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 91/2006 (R 83/2007), v ktorom uviedol, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“.

Odvolací súd bez nariadenia odvolacieho pojednávania rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Z obsahu a vnútornej štruktúry odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku vyplýva, že odvolací súd za rozhodujúce považoval zistenie, že „neboli splnené podmienky na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, pretože sa tvrdenia žalobkyne o neplatnosti kúpnej zmluvy ani o simulovanom právnom úkone nepreukázali“. I keď odvolací súd dodal, že v tom videl „doplňujúci právny dôvod“, podstata odôvodnenia svedčí o tom, že za rozhodujúce považoval nie procesnoprávne aspekty (naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.), ale okolnosti hmotnoprávnej povahy (vážnosť vôle prejavenej v právnom úkone – § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pre jeho rozhodnutie mali teda určujúci význam okolnosti, ktoré súd berie na zreteľ iba ak dospeje k záveru o procesnej prípustnosti žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.

Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo založené na závere o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na ňou požadovanom určení, bolo legitímnym očakávanie, že v odvolacom konaní sa budú posudzovať otázky významné z hľadiska § 80

písm. c/ O.s.p., prípadne tiež očakávanie, že ak odvolací súd predsa len pristúpi aj k vecnému posúdeniu opodstatnenosti žaloby (po zaujatí záveru, že je daný naliehavý právny záujem), vytvorí žalobkyňi procesnú možnosť brániť sa, predpokladom ktorej bude, že odvolací súd splní svoju procesnú povinnosť vyplývajúcu z § 213 ods. 2 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvého stupňa; pričom žalobkyňa v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd nepostupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia nespĺnil. Tým žalobkyňi odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Procesná vada v zmysle § 237 O.s.p., ku ktorej došlo v odvolacom konaní, je vždy dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

So zreteľom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku sa dovolací súd nezaoberal okolnosťami, z ktorých žalobkyňa vyvodzovala tzv. inú procesnú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a tiež nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). S podstatou, dôsledkami a súvislosťami tejto jej argumentácie sa vyporiada súd, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. novembra 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Kludia Vrauková